

positæ syllabas faciunt. & aliis consonantibus coniungunt. Consonantes
habent. quia interdu habent per se uocales in hisde syllabis constitutas.
iuno. uates. & habent per consonantes. Medij autem uocato dicunt. quia
naturaliter solæ mediū sonū habent. ut illius unius. Coniuncti
pinguius sonant. ut ianus. uan. Solæ enim aliter sonant. aliter uero
h. uero propterea interdu duplex dicitur. quia quotienscūque inter duas uoces
inuenitur per duas consonantes habet ut troia. Geminat enim ibi
v. quicquid littera p inde interdu nihil est. quia alicubi nec uocales
nec consonantes est. ut quis. Vocalis enim non est quia. i. sequitur. Consonans
non est. quia. a. præcedit. Ideoque quando nec uocalis nec consonans
sine dubio nihil est. Eadem æ digammon agrestis uocat. quando
aliisq; uocalibus iungitur. Quæ ideo digammon dicitur quia duplex est
f. litterarum. quæ duplex gamma habet. ad cuius similitudinem con
uocales digammon appellari grammatici uoluerunt. ut uotū u
Interdum semiuocales autem quedam liquides dicunt. propterea quia interdum
una syllaba per se positæ aliis consonantibus deficiunt. 7 ametro ex
laqueis duæ apud Latinos liquescunt. l. & r. ut fragor. flax. R
m. & n. apud grecos liquescunt. ut mnestrus. Decem & septem autem lac
litteris. uetus scriptura constabat. Vnde et legitime nominantur
tione. scilicet. t quod ab. e. uocali incipiunt. & in mutū sonū def
ut sunt semiuocales. t quod a suo sono incipiunt & in uocalē. e. de
ut se mutæ. h. autem littera. per sola aspiratione adiecta postea e
Unde & apertisq; aspiratio putatur esse. non littera. Quæ p inde asp
tione nota dicitur quia uocē eleuat. Aspiratio enim est sonus uberior
huius contraria est per sodia. sonus equaliter flexus. k. litterā salui lud
gister postea latinis adiecit. ut in sono discrimen faceret du
litterarū. c. & q. Quæ ideo super uacua dicitur. quia exceptis kalendi
flua iudicat. f. c. enim uniuersa exprimunt. Q. litterā nec greci
resonant. nec hebrei. Exceptis enim latinis. hanc nulla alia lin
habet. Ille prius non erat. Vnde & ipsa super uacua est uocata. qu
et cuncta ueteres scripserunt. x. littera usque ad augusti tem

Groningen

MS 8

8.11.1941

425

1315

substantial. Nam latinitas proprii non dicitur dedo nisi essentia. substantia uero non
proprie dicitur. sed abusive. quod uere substantia apud gentes persona intelligitur non natura.
Angeli graece uocantur. hebraice *malaoth*. latine uero *nuntii*. **DE ANGELIS. V.**
interpretantur. ab eo quod domini uoluntate plures nuntiant. Angelos autem uocabula officii
nomen est non naturae. Semper enim spiritus sunt. et cum mittuntur uocantur angeli. Quibus
ideo pictor licentia pennas facit. ut celerem eorum incuncta discursum sig
nificent. sicut et iuxta fabulas poetarum uenti pennas habere dicuntur
propter uolocitatem tantum. unde et sacra scriptura dicit. Qui ambulat super pen
nas uentorum. Illorum autem esse ordines angelorum sacra scriptura ^{trans} dicit. id est angeli
archangeli. throni. dominationes. uirtutes. principatus. potestates. cherubim
et seraphim. quorum officiorum uocabula. cur ita dicta sint. interpretando ex
sequimur. Angeli uocantur propter quod decipulis et adnuntiandum hominibus mit
tuntur. Angeli enim graece latine nuntius dicitur. Archangeli graeca lingua
summi nuntii interpretantur. Qui enim parua et minima adnuntiant
angeli. qui uero summa archangeli nuncupantur. Archangeli dicti. eo quod
primatum teneant inter angelos. Archos enim graeco latine princeps inter
pretatur. Sunt enim duces et principes sub quorum ordine unicuique angelorum
officia deputata sunt. Nam quod archangeli. angelis praesunt. zacharias
prophetia testatur dicens. Ecce angelus qui loquebatur in me. egrediebatur.
et alius angelus egrediebatur in occursum eius. et dixit ad eum. Curre. loquere
ad puerum istum. dicens. Absque muro habitabit hierusalem. Si enim in ipsis
officiis angelorum. nequaquam potestates superiores inferiores disponeremus
nullomodo hoc quod homini diceret angelus ab angelo cognouisset. Quidam
autem archangelorum priuatis nominibus appellantur. ut per uocabula ipsi
more suo quod ualeant designet. Gabriel hebraice in lingua nostra
ueritatis fortitudo dicitur. Vbi enim potentia diuina et fortitudo mani
festabitur. gabriel interpretatur. Unde et eo tempore quod erat dominus nasciturus et
triumphaturus de mundo. gabriel uenit ad mariam ut illum adnun
tiaret. qui ad debellandas gentes potestates humilis uenire dignatus est.
Michael interpretatur. quasi sicut deus. Quando enim aliquod in mundo mirum uir
tutis fit. archangelus hinc mittitur. ut ex ipso ope nomen eius intelligatur.
quod nemo ualeat facere quod facere potest deus. Raphael interpretatur curatio.

Groningen
M58

132²⁵

VI VALEAS EYE REU VIRIS IN HOC CORPUS IN VENIET DE
LIBI TECTOR PAFINA MORDIMAT DE VIB; ADE IN
SICUTUS CONOLUES HVCUS CONICUS

O e grammatica & partib; cl.

O e rhetorica & dialectica. xiii

O e mathematica cuius partes

sunt arithmetica musica.

geometria et astronomia.

O e medicina.

O e legib; ut instrumentis in ar

dicu ad detēponib; tētib; sili.

O e ordine scripturarū de

cielis & decanonib; defestiu. vi

tarib; et officis.

O e dō & anglis. de nominib;

p̄sagis de nominib; scōz pa

trū. de martirib; clericis mo

nachis & ceteris fidelium. xvii

nominibus.

O e p̄clā & synagoga. de re

ligione & fide. de heresib;. xviii

de philosophis poetis sybillis.

magis pagani ac dñs gentiū.

O e linguis gentiū. de regū. xxi

miloni. cuiusq; uocabulis.

uel ad finitibus.

O e quedā nomina p̄ alfa

betū distincta.

O e homine & partib; cl. de ar

statib; hominū de portentis

& transformatis.

O e quadrupedib; reptilib;

piscib; ac uolarilibus.

O e elementis. id ē de celo. de ac

de aq̄s. de mari fluminib; ac d

eira & paradyso. & puincis t

orbis. de insulis montib; q̄z

lozq; uocabulis. ac de inferiorib;

eccliarib; de edificiis urb

& rusticis. de agris. de finib; d

mensuris agrorū. de itinereb;

O e glebis extra t de aquis. de o

genere gēmarū & lapidū p̄

forū & uiliū. de ebure quoc

unt marmora notato. de u

de metallis omib; & mensu

O e cultus agrorū. de frugib;

uersi generis de uitib; & arb

omigenis. de herbis & olenib;

O e bellis & triūphis. ac instru

bellicis. de foro. de spectaculi

alea. & pila.

O e nauigib; & funib; & reti

de fabris. ferrariis. & fabricis

netū. & cunctis instrumē

edificiorū. de lanificis quoq;

ornamentis. & uestib; uniu

O e mensis & clis. & potib; et

uasculis coz. de uasis uin

ris & oleatis. de cocorū p̄

et luminariū. de locis.

M. Grouingus
MS 8

785 - 1
421
575

A Er ca. xij.
frica ca. xxij.
fficus ventu ca. xij.

Annus ca. viij.
cuius
natural
magn
solstia
solares
lunaris ca. viij.
cois
bisextilis

Antarcticus
ca. xij.
egyptior

Anni principiu
Anni ipa ca. viij.

Aprilis ca. v.

Aqua ca. xij.

Aq sup ales ca. xij.

Aquilo ventu ca. xij.

Arcticus ca. xij. de m tido ca. xxxv.

Arcturus ca. xij.

Arctofila ca. xij.

Asia ca. xij.

Astroz noia ca. xij.

Augustus ca. v.

Autumnus ca. viij.

Auster ventu ca. xij.

Avis ca. xij.

Effectus ca. viij.

Bootes ca. xij.

Boetas ca. xij.

Cardines cel ca. xij.

Calat ca. xij.

Calu et pte ca. xij.

Circus vnu ca. xij.

Clima ca. xij.

Cometes ca. xij.

Contaminu ca. m.

Conuexa ca. xij.

Cous ca. xij.

Crepusculu ca. m.

Etamber ca. v.

Dies bis pome

Dia spacia

mechoaco

mipite

feriales

perherosies

subbor

normemara

tubara aff

phere

fati festi

ferial p

federales

plagies

solm equis

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

ca. ij.

Groningen
MS 8

34v
37r

nocent animal ut intelligit pulcherrimam speculationem creaturam ad se lup
et intuentur quas armoniacae dispositio ingenia nobis sacramenta declararet. I
nam sex assibus copaginati. in similitudine ecclesiae sphaerae rotundae concantant
sonant. illi perfectissimi numeri sedes in cerebro in eis organo sapientiae contin
oculi quasi sacrorum testamentorum pulcherrima duo volumina collocant. ad quae si
nobis combinata descendunt. Aures nates labra brachia latus cetera. ubi p
mystica dualitate copago totius corporis coniungitur. Et sicut illi testamenta ad
unum sapiunt. ita haec officia in unam se convenientiam operationem quae coniu
haec paritas pulcherrima se distributione confuere. alterutrum sibi mutet or
etiam singularia in medio constituta ut in unam partem praeiudicialiter uergentia a
decore nudarent. Nasus os guttur pectus umbilicus genitalium uirga des
dabilia et honora monstrant quando in medio locata consistunt. Capiti autem nro
quod sensus caput uniuersos recte ceruix quasi quaedam columba subponit. docens nos
in una fidei consistere ualidissimam firmitatem. Lingua quoque uocis nostrae docentium
ad sermonem nostrum convenientiam temperanda ut nos articulatam uerba labant
one distinguerent. Nec illud uideat incassum quod uni gutturi duo seruiunt
scilicet ut omnis intellectus prudentis animae quasi cibis acceptus et orationis co
pugnata testamentorum itinera competentibus tractatibus explicet. Et quoniam neq
dente neque fuga sicut alia animalia corporis forma humani se praeualeret uind
illatam brachiaque concessa sunt ut illa tam iniuriam manus descenderet et o
quasi quodam clipeo uindicaret. Genitalia uero nostra in magni mysterii quasi di
ta uindicta plantae deo hominibus reparatio secunda praecedat. quando personae peruenit
posse seruare continuum. Decorum membrum si non fuisset turpi libidine sordidum
illo prius esset si inde humanum genus sine culpa descenderet. Sic omnia
sunt si peccatis voluentibus non redderent oblectamenta. Hoc autem corpus animatum
administret ac regat. quod licet sint communes cum beluis. animae tamen ratione
liis distinguunt. atque complent. Primum eorum uisus est quod aere illuminato col
corporales et in eis proprietates agnosceret. Aspectus enim est ut ueteres distin
uis animae spiritalis egrediens pupillam. res adeo non longinquas at
quas potuerit peruenire diiudicans. illud uidentem ad quod distinet ut uis
interioribus suis oculi uiderent et se ipsos sine dubitatione conspicerent. I
et sicut augustinus. Sed est et auditus quod ceteris ad locatas auribus sonos accip
ones ceteras ratione diiudicans quid sit auditum. Tercius est odoratus
assumens cum redolentium corporum quasi quaedam tenuis summa naris suscipit
tamen preponderat. Quartus est gustus quod multarum rerum saporem palati diiudica
tamen

Groningen
MS 8

34
34r

Docent animal et intelligent pulcherrimam speculationem. Atque ad
et intuentur cuius armoniae dispositio ingenua nobis humanitas declarat.
nam sex assibus copaginati in similitudinem septem libris rotundis concinnat
sternunt illi perfectissimi numeri sedes. Atque in eis organo sapientiae continetur
oculi quasi factorum testimonium pulcherrima duo instrumenta collocantur ad quae
nobis combinata descendunt. Ut uires nates labris hinc inde lacrima etiam ubi
mystica dualitate copago totius corporis continetur. Et sicut illa ratione ad
unum sapientiae ita hae officia in una se convenienter operantur. Quia
haec portat pulcherrima se distributione confusum alterutrum sibi mater or
gana singularia in medio constituta ut in una parte prudentiae uergetur et
decore nudantur. Nasus et guttur praeterea in labris genitalium uirga del
dabilia et honora monstrant quando in medio locata consistunt. Capiti autem
quasi sensus caput uniuersos recte ceruix quasi quaedam columna subponit. docens nos
in una fidei consistere ualidissima firmitatem. Lingua quoque uacul noster docentium
ad sermonem nostrum convenientiam reperienda ut nos articulis uerba labanti
one distinguere. Nec illud uidetur incassum quod in gutturi dux seruatur
scilicet ut omnis intellectus prudentis animae quasi cibis acceptus et orationis co
patione testimonium itaque copetentibus tractantibus explicet. Et quoniam neque
dente neque fura sicut alia animalia corporis forma humani se praestet uind
ictu canis brachiaque concessa sunt ut illa tam iniuria manus descendere et
quasi quodam clipeo uindicare. Genitalia uero nostra in magnis mysteriis quod
ratione praestant de hominibus reparatio secunda peccata quod praestant peruenit
posse seruare continentem. Decorum uero si non fuisset corpori libidine fordidum
illo praestant esse si inde humanum genus sine culpa descenderet. Sic uero
sunt si peccatis poluentis non raderent obscena. Hoc autem corpus animalium
administrat ac regit quod licet sint communes cum beluis animalibus tam rationabil
lucis distinguunt atque complent. Primum ex uisus est quod aere illuminato et
corporales et inuisibiles per se agnosce. Asperum enim est ut ueteres diffin
ias animae spirituales egrediens oculi pupilla. res adeo non longinquas at
quas potuerit peruenire diiudicans. illud uidens ad quod distinet ut in
interioribus suis oculi uiderent et se ipsos sine dubitatione aspicerent. In
re sel augustinus. Sed est auditus et ceteris ad eleuatum uerbum sonos accipi
ones discrepantes mutant diiudicans quod sit auditus. Tunc est odoratus
assumentis cum inoleuati corporis quod quidam in uisibilibus sanna natus sit
tunc est prope. Atque est gustus quod materialium rerum saporis palati diiudicat
tunc est tactus cum cunctis uisibilibus communis nascitur et tribuitur. Eleu

Groningen
Ms. 8

Groningen
Groningen
(M)

MS 8

Fol 34^r

comoedia. Ichaten lapidem ipsa primum ex achate flumine
dedit parturit & mare eius corallium gignit & sale sagri gen-
tinos in igne solubiles in aquis crepitantes. omnis ambitus ei
clauditur stadiorum quinque milium. salustius autem dicit
italis coniunctam fuisse siciliam sed medium spatium impe-
tumaris diuisum & per angustiam scissum. T apsumq; in
sula stadiis. x. a sicilia remota licet & planior. unde & nun-
cupata. de qua uergilius tapsumq; licentem.

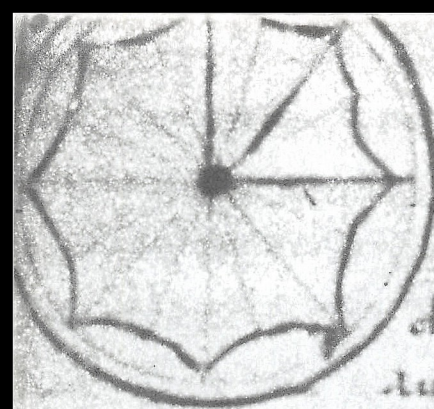
Volse insule sicilie appellatæ ab eolo ipso filio. quem poe-
ta finxerunt regem fuisse uentorum. sed ut uarro ait fuit rec-
tor istarum insularum. & quia ex earum nebulis & fumo fu-
tuos prædicabat flatus uentorum ab impertis uisus est
uentos sua potestate retinuisse. Eadē insule & uulgane
uo cantur. quod & ipse sicut ^{eterna} æthra ardeant. Sunt autē
viii. habentes propria nomina. Quarum prima liparus
quidam liparem uocauit quæ ante solum rexit. Altera
gera uocatur quod sit collibus eminentissimis. Reliquæ
uero id. strongile. pindime. crifusa. festia. fenicusa.
euonimon. tripodes renores. quoniam nocte ardentem
solum siue uulgane dicuntur. ex his quædam ab initio
non fuerunt postea mari editæ usq; ad nuncq; manent.
Stoicades insule massiliensium. lx. milium spatio a conti-
nenti terra in fronte narbonensis prouincie quæ rodan-
fluuus in mare exit. Dictæ autem stoicades grece quasi
opere in ordinem sint positæ. Sardus ab hercule
procreatus cum magna multitudine a libya profectus.
sardiniam occupauit. & ex suo uocabulo insule nomen
dedit. haec in afri comari facie uestigii humani orien-
tem. quam in occidentem latior promina & ferne parib;
laterib;. quæ in meridiem & septentrionem uertunt.
ex qua ante cōmerciū nauigantib; grecorum. chus appel-
lata est terra. patet in longitudine milia. cxi. in latitudine
xl. in ea neq; serpens gignatur neq; lupus. sed sol.

Groningen

MS 8

8.21 Groningen

281^r

RINIVS BELLA XIII

Cap. 1

1. de bello

cap. de

libro

humilitatis. ut si riorum recipere
finitis suis nequaquam contentis huma
nae societatis foedus intrupens exercitus
ducere. aliena uastare. liberos populos
aut trucidare aut subicere coepit. unuer
sumq; Asia usq; ad libiae fines noua seruitute perdomuit.
hunc Asia studuit orbem in mutuo sanguine alterna grassa
cedere. Quatuor autem sunt genera bellorum. id est iustum
& iniustum. ciuile & plus quam ciuile. Iustum bellum est
quod ex edicto geritur de rebus repatis. Aut propulsan
dorum hostium causa. Iniustum bellum est quod de furore
non legitima ratione initur. De quo in republica cicerodicit;
Iam iusta bella sunt quae sunt sine causa suscepta. Nam ex
a uleisendo aut propulsandorum hostium causa bellum
iustum nullum potest. & hoc idem tullius patris inter iestas sub
idet. nullum bellum iustum habere nisi denunciatum. nisi dictum.
si de repatis rebus. Ciuile bellum est inter ciues. ut sed
et coniectum tumultus sicut inter sillu & marium qui bellum
ciuile inuicem in una gente gesserunt. Plus quam ciuile bellum
ubi non solum ciues certant sed & cognati. quale actum e
ter caesare & popilio quando gener & socer inuicem dimicau
erunt. Siquidem in hac pugna frater cum fratre dimicauit.
canus in fratre ceciderunt pignora fratris. item cui ceruix
et sapientis cedere. Bellumq; dicunt interna & externa
uilia sociata pignora. Nam patribus bella sunt sparsa saluonum
et maria inimicis parentibus. leuib; & fugantibus non solum nauibus
inuentus sed & in sulis prouincisq; uastantibus. quos
inimicus generis populi post multam uastationem quam terra
in q; diuina genit. mira celeritate compressit ac superauit.
et autem bellum uocatur quod contra hostes agitur. *inimicus*

Groningen
MS 8

285^r

Groningen

MS 78

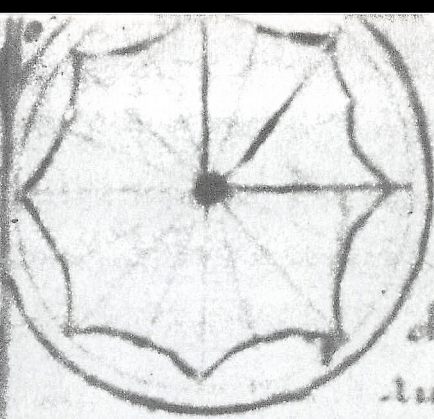
612

328^r

uenerunt reserant. Ad illa maiestas tunc uisa est et credit. cum nihil simile
vne perfecte cognoscunt. quod modo salutari creditur. Nec
mi aditum meriti nisi nunc que sunt uera fateamur. Hoc est cognitum. incom
distincta personis et separabilem trinitatem replentem omnia simul substantiali
sua. Unum complexum trinumque simplicabilem paritatem in omni potentia. perfectas inco
uitas innata. Hec excellens et singulariter simul iudicat iusticia sua
et pietate sua. simul cooperatur uirtute sua potestas incomprehensibilis. beatitu
do etiam bonum. Augustinus beatam suam uirtutem quocumque uiuentia fecit. Cernens quocumque
cuncta libans simul cuncta discernens. Augustinus idem iudicando non latet quoniam inco
nfallit. Cui non apparet personis bonus est. et cum aliqua desit ab sensu malus est. Immo
ubique totus est. Incessabilis quod uoluntates suas semper operatur. De cunctis se audit. de
iudicet non ex aliqua parte. in qua de imbro respiciens. sed omnia undique. ita ut sua
tabili uirtute cognoscens. Dicitur etiam odore gustare ambulare. sed propter hu
manam animam humanam consuetudine facere prohibet. Dum inenarrabili poter
tatis suae longe aliter cuncta perficit. ut se a uniuersa creatura atque disponens
maiestate per se et gloriam septima. Incomprehensibilis inestimabilis et aeterna pot
est inenarrabilis aspersione est solidat. in eis suae mare defigit. De fontibus carse
iminu ponit ferens eruscat. prius fluminat. una summaque sapientiae suae li
nat. Scilicet per incarnationem ipsius existunt omnia non in sua posse de rebus
placidus iudicat et in quilibet et sine mutabilitate ei peruenit ad deliquit
exaperet. in humanam ualde miserat. Cuius statim partem peccanti
tando recondigens et operari nihil posset etiam. Magna clementia sua
aditum. Auctum est quod hic de illa inaffabilitate sentimus. Ibi plane cognoscit
subiecta sunt in speculacione glorie quae mirantur. Cui per beatos ministrum angelica magni
centissimo famulantur ecclesie principat obsequio. Innumerabiles potestates
et ceterae obediunt et semper indigent quod in excellenter summat. Ad
de et singulari potestate conueniunt quando nec illud modo comprehendere suffic
parere minime potest dubitari. Te liberum intellegam cui deus resistit
tam. Adque magnis pucentis quibus uidebamur sordibus occupari. Illud
uidere sufficeret quod sine cunctis punitur uirtutis iuueni. Illud cunctis
et questionum. illucate cuncta uirtutis. ipsius facies operetur sine
regna sine nocte. sine uirtutis corpore sine moribus uita. Et cum omnia
aditum. soli ibi meretur exitum. Magni est his perfrui. sed multo magis

ista herba om
neram. Cimi
licoriam uocant
et in uetere
et corian
dium. Rur
atq. uetere
ut hanc uene
perito dum
quā rufici
ulem acrimie

uico epula
ad uetere capt. vii
cula. viii

RI NIVS BC

multitudo. Atque si uisum recip
fimbriis nequaquam contenti
nae societatis foedus irumpens
ducere. aliena iustare. liberos po
autruicidare aut subicere coepit
cumq. Asia usq. ad libiae fines noua seruitute per
hunc & ita studuit orbem in mutuo sanguine altern
ari ce de. **Q**uatuor autem sunt generum bellorum id est
& iniustum. civile & plus quam civile. Iustum bel
quod ex edicto geritur de rebus repaetis. aut prop
dorum hostium causa. Iniustum bellum est quod de
non legitima ratione initur. De quo in republica ci
illam iusta bella sunt quae sunt sine causa suscepta.
tra uleiscendo aut propulsandorum hostium causa.
geri iustum nullum potest. & hoc idem tullius patius inter
didit. nullum bellum iustum habetur nisi denunciatum. nisi
nisi de repaetis rebus. Civile bellum est inter ciues or
tis & con certum tumultus sicut inter silli & marium qu
civile inuicem in una gente gesserunt. Plus quam ciu
est ubi non solum ciues certant sed & cognati. quale actum
inter caesarem & pompeium quando gener & socer in uicem di
runt. Siquidem in hac pugna frater cum fratre dimica
Lucius in fratrem ceciderunt praemia fratris item cui ce
caesari paratis cedere. Bellumq. dicunt interna & ex
seruilia sociata praeterea. Nam praeterea bella sunt sparsa
per maria inuicem parum. leuib. & fugantib. non solum
conmeatus sed & in insulis prouincisq. uastantibus
primum grecis pompeius post multa uastatione quam terri
marisq. diuigerat. mira celeritate compressit & super
Sicut autem bellum uocatur quod contra hostes agitur.

Groningen
MS 8

285^f

miliaris. constant p^usi b. centū xlv. Hunc primū herculē
 tuisse dicunt eumq; eo spatio determinasse quod ipse sub uno
 spū confecerat ac p inde stadium appellauit. quoniam in fine
 respirasset simulq; & steterat. **U**ia est quae potest ire uel
 culina uel cheta ab in cursu uehiculorum. nā duos actus
 capit propter euentū & uenientū uehiculorum occursum.
Omnis uia aut publica est. aut priuata. **P**ublica est quae in
 solo publico est quae inter actum populo p^uta & haec aut ad
 mare aut ad oppida pertinet. **P**riuata est quae uicino mu
 nicipio data est. **S**trata dicta quasi uulgi pedib; ^{denota} triuolu
grauius strataq; iam uulgi pedibus ^{denota} cl^uta uiarum. ipse est
 & delipidita id est Lipidib; strata. **P**rimi autem ^{peni} poeni
 dicuntur lapidib; uias strauisse. postea romani eas per o
 nem terram. & pene orbem disposuerunt. propter ^{rectitu} rectitu
 dinem itinerum. & ne plebs esset onosa. **A**gger est me
 dia strata eminentia conu^ggeratis Lipidib; strata ab agge
 re id est a conu^geruatione dicta. quam historici uiam mili
 tarem dicunt ut qualis sepe uis depressus in aggerem per
Luebitus est uia quam ab homine quaqua uersa potest. **I**ter
 & iter diuersa significationē habent. **I**ter enī est locus transi
 tiu^u aliunde & appellumē & t^u. **I**ter uero est **u**is long
 uis. & ipse labor ambulandi ut quicquid p^uenias. **S**em
 ita iteris diu^u diu^u est. a sem^u it^u d^u. **S**emita autem
 hominum est uia. **C**allis stratum & pecudum. **C**alles
 est iter pecudum inter montes angustum. & t^uum. scillo
 pedū uocatur. si uis scillo pecudum p^uduratum.
Tramites sunt transuersa in agris r^uerē siue rectum.
 dicta quod transmittat. **D**iuertia sunt flexus uiarum.
 hoc est uias induer sa tendentes. **C**idem diuerticula sunt.
 hoc est diuersae adiu^u siue siue transuersae semitae
 quae sunt alterne uis. **B**uiui qui duplex **u**is.

ueniens

Groningen

Mi 8

5

248 v

adpetitum huiusmodi exornatur. cuius septentrionalia latus clauditur,
occasionaliter arabicus. **S**irum sirus quidam perhibetur indigena a
suo uocabulo nuncupasse. Hæc ab oriente fluuius effluit. Ab occa-
su maris & egipto terminatur. Tangens a septentrione armeniam
& capodochum. Ameridie finem arabicum. Situs eius porrectus
in mensam longitudinem in latere angustior. habet autem in se pro-
uincias. commagenum. foenicum & palestina. cuius pars iudea
absq. siracenis & nabatheis. **C**ommagena prima provincia sirie
uocabulo commagene urbis nuncupata. quæ quondam ibi metropolis
habebatur. huius est a septentrione ab ortu mesopotamici. Ame-
ridie siria. ab occasu mare magnum. **P**oenix frater cathani de
thebis egiptiorum in siriam profecit. apud sidonem regnauit.
eumq. provinciam ex suo nomine foenicum appellauit. ipse
ubi uisus ad quendam etiam loquitur. habet autem ab oriente arabiam.
Ameridie mare rubrum. **P**alestina provincia filistin urbem
metropolim habuit quæ dicitur ascalon. ex qua ciuitate omnis
circeam regio palestina nuncupata est. huius ab oriente mare
rubrum occurrit. Ameridi in latere iudea excipitur. A septen-
trionali plagatiuorum finibus clauditur. Ab occasu egiptio
limite terminatur. **I**udea regio palestine ex nomine iude ap-
pellata ex cuius tribu reges habuit hæc prius chanan. a filio chi-
dicti siue a deo chananeorum gentibus quibus expulsis eandem
terram iudei possiderunt. Initium longitudinis eius. a uico ar-
sari usq. ad uicem uiliadem porrigitur. in quo iudeorum pariter
actiuorum communis habitatio est. Latitudo. autem eius a mon-
te libani usque ad tiberiadem lacum extenditur.

In medio autem iudee ciuitas hierusalem est. quasi umbilicus
regionis totius terre. uariarum opum diues. frugibus fertilis.
& quibus inlustri. opima balsamis. Unde secundum ele mentorum
grationem existimauerunt iudei eam promissam terram patribus flu-
entem melle & lacte cum hiedis illis resurrectionis prerogatiua polliceri.
Samaria regio palestine ab oppido quodam nomine. accepit. quod
uocabatur samaria. ciuitas quondam regalis misabel quædam

Groningen

MS

8

222^r

ABEO QUOD NASCI ALI QUID
ficiat. gignendi enim & faciendi potens
est. Hanc quidam dñe dixerunt a quo om
nia creata sunt & existunt. **G**enus aqg
nendo dictum cui diuictu non in terra

ex qua omnia gignuntur; **E**e enim grece terra dñ

Undicta propter uigorem uel quod uim teneat nascendi
atq; crescendi. Unde & arbores uita habere dicuntur quia
gignuntur & cresunt. **H**omo dictus quia ex humo
est factus sicut & in genesi dicitur. & creauit dñs hominem de
humo terre; abusiue enim pronuntiatu ab utraq; substan
tia totus homo id est ex societate anime & corporis. Nam
proprie homo ab humo; **G**reci autem hominem anthropu
appellauerunt eo quod sursum aspectu subleuatus ab hu
mo ad contemplationem artificis sui quod euudius poeta
designat cum dicit. pronaq; cum spectant animalia cetera
terra. os hominis sublimededit e elumq; uidere. uis
sit & erectos ad sidera tollere uultus. **Q**uideo erectus e e
lum aspiciat ut dñm querat non ut terram intendat. **¶**

Duplex est autem homo interior & exterior. interior homo
anima exterior homo corpus. **A**nima autem agentilib;

nomen accepit eo quod uentus sit; unde & grece uentus a
nimes dicitur. quod ore tra hentes aere uiuere uideamur;

Sed aperta similes al sum est quamulto prius gignit anima
quā concipi aer ore possit. que uñ in genitricis utero
uiuit. **N**on est igitur aer anima qd putauerunt quidun
qui non potuerunt incorpoream eius cogitare naturam

Spñs idem esse quod animam euangelista pronuntiat
dicens. potestatem habeo ponendi uimā meam. & rursus
potestatem habeo iterum sumendi eā. **D**ehic quoq;

¶ **A**elum pecora quæ natura s'na & uentri obediencia finxit.

MS 8

Groningen

1791